

تاریخ: ۰۳-۰۳-۱۳۹۰

2011.05.24

آتش سوزی پالایشگاه آبادان، توطئه، دعوای سیاسی یا ناکارآمدی در همه سطوح؟

آتش سوزی پالایشگاه آبادان رئیس دولت را به شدت زیر ضرب برد. یک کارشناس صنعت نفت ایران می‌گوید «اگرچه حضور احمدی‌نژاد ابعاد دیگری به این ماجرا داد، ولی از این حوادث بارها از جمله در عسلویه اتفاق افتاده و خواهد افتاد...»

افتتاح پالایشگاهی که قرار بود بخشی از «خودکفایی» وعده داده شده بنزین را به ثمر برساند، به حادثه‌ای ناگوار تبدیل شد که آمار دقیق مجروحان و کشته شده‌هایش هنوز اعلام رسمی نشده است.

مجلس موقعیت را برای یک ضربه جانانه دیگر به رئیس جمهور معتنم شمرد و از محمود احمدی‌نژاد پرسید چرا به جای افتتاح پالایشگاه بندرعباس، پالایشگاه آبادان را افتتاح کرد که آمادگی نداشت؟

آیا در دعوای سیاسی بر سر این آتش‌سوزی، جان انسان‌ها، امنیت کاری و توسعه صنعت نفت جایی دارد؟ یک کارشناس صنعت نفت ایران که نخواست نامش فاش شود، به دوپچه وله گفت اگرچه حضور محمود احمدی‌نژاد ابعاد دیگری به این حادثه داد ولی یکی از مهمترین دلایل بروز چنین حوادثی بی‌مسئولیتی در همه سطوح است: «حتی اگر بهترین سیستم، بهترین فناوری و بهترین کارشناس خارجی را هم داشته باشید، وقتی کارکنان فرهنگ درست کاری و تربیت لازم را ندارند، اشتباه زیاد می‌شود و درصد خطای انسانی افزایش پیدا می‌کند.»

او افزود که این گونه حوادث در مناطق دیگر از جمله عسلویه و صنایع پتروشیمی ایران بسیار رخ داده‌اند. این کارشناس می‌گوید «آنچه در ایران جایش خالی است دقت و وسواس لازم در کار است». به اعتقاد وی، حتی با وجود تکنولوژی کهنه اگر دقت و حساسیت کافی وجود داشته باشد، چنین حوادثی اتفاق نخواهد افتاد.

در خبرهای امروز فرسودگی پتروشیمی خارک نیز در کنار حادثه پالایشگاه آبادان به چشم می‌خورد. خبرآنلاین از نامه‌ای گزارش داده که محمدحسین اردشیری، مدیرکل ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت نفت به شورای عالی امنیت ملی ایران نوشته و در آن به حوادث پتروشیمی فرسوده خارک اشاره کرده است: «با توجه موارد مربوط به ایمنی نظر ما این است که کلا پتروشیمی خارک جمع‌آوری شود چرا که در جای حساسی قرار گرفته است. چنان‌که پایانه اصلی و عمده صادرات نفت کشور در جزیره خارک قرار داد.»

«توطئه یا بی‌لیاقتی»؟

حمیدرضا کاتوزیان رئیس کمیسیون انرژی مجلس پس از حادثه پالایشگاه آبادان گفت که مشکل آن فنی بوده و تاکید کرد که «این اتفاق یک خرابکاری عمدی نبوده است». رئیس کمیسیون انرژی مجلس به خبرنگاران گفت که این آتش سوزی قابل پیش‌بینی بود و به گزارش کارشناسانی استناد کرد که گفته بودند این واحد آمادگی افتتاح را ندارد.

هوشنگ حسن‌یاری، استاد کالج نظامی کینگستون کانادا، کارشناس مسایل نظامی و تروریسم هوشنگ حسن‌یاری، استاد کالج نظامی کینگستون کانادا و کارشناس مسایل نظامی و تروریسم معتقد است که آنچه در ایران در هفته‌های اخیر و در برخورد با محمود احمدی‌نژاد می‌گذرد می‌تواند این گمان را ایجاد کند که کسانی در صدد این هستند که دولت احمدی‌نژاد را هرچه ناکارآمدتر نشان دهند. ممکن هم هست که تا آنجا پیش روند که دست به عملیاتی غیرمتعارف زنند.

با این حال او نیز به سخنان کاتوزیان اشاره می‌کند و می‌گوید به احتمال قوی این حادثه به دلیل کاستی‌های صنعت نفت، عدم سرمایه‌گذاری لازم و نبود ایمنی در آن رخ داده است. او می‌گوید: «گاهی حتی نیاز نیست که شخص وارد تئوری توطئه شود. این حوادث بیشتر به بی‌لیاقتی و عدم کنترل صحیح مجموعه‌هایی برمی‌گردد که در اختیار افراد مختلف قرار دارند، نظیر سقوط هواپیماهایی که در سال‌های گذشته در ایران اتفاق افتاده است. آن‌ها هم اجباراً ارتباطی به مسایل تروریستی نداشتند و به عدم مدیریت صحیح در سطح کلان برمی‌گشتند»

سال‌هایی که در آن صنعت نفت ایران از جهان عقب افتاد.

پدرام سلطانی، عضو هیات نمایندگی اتاق بازرگانی صنایع و معادنپدرام سلطانی، عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی صنایع و معادن، نگاهی می‌اندازد به فراز و نشیب صنعت نفت ایران و تاثیر جنگ، تحریم‌ها و کشمکش‌های سیاسی بر آن.

او می‌گوید پس از جنگ ایران و عراق تلاشی جدی برای ترمیم خرابی‌های ناشی از جنگ در صنعت نفت ایران آغاز شد که با نوسازی پالایشگاه‌ها و حتی تاسیس پالایشگاه‌های جدید همراه بود: «اما با توجه به سیاست فروش یارانه‌ای حامل‌های انرژی، میزان مصرف فرآورده‌های نفتی در کشور ما آهنگ رشد بسیار سریع‌تری از رشد ظرفیت و ظرفیت‌سازی پالایش پیدا کرد. کار به جایی رسید که ما در ده، دوازده سال اخیر وارد کننده بنزین و دیگر محصولات پالایش و حامل‌های انرژی شدیم.»

به گفته او این نگرانی باعث شد که در سال‌های ۸۲ و ۸۳ برنامه ریزی گسترده‌ای برای افزایش ظرفیت پالایشگاه‌های موجود انجام گیرد. با رسیدن به سال ۸۴ و تغییر دولت و با مشکلاتی که بر اثر تحریم‌های اقتصادی به وجود آمد، تامین مالی و فناوری پروژه‌های پالایشی و در مجموع پروژه‌های نفت و پتروشیمی با مشکلات فراوان روبرو شد.

رییس اتاق بازرگانی تهران تاکید می‌کند: «طبیعتاً به این دلیل که در همین مدت هم استراتژی جامع و مناسب توسعه صنعت نفت را نداشته‌ایم، توان داخلی هم در خصوص صنعت پالایش و پتروشیمی، متناسب با نیازهای کشور نیست. پیمانکاران ایرانی اگرچه در حوزه عمرانی و ساخت پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای داشته‌اند، اما در بخش فناوری، متأسفانه سرمایه‌گذاری لازم را نداشته‌ایم. بخصوص که این سرمایه‌گذاری سودآوری سریع ندارد و باید به مرحله قابل اجرا برسد.»

ایران کجا، عربستان سعودی کجا؟

یک کارشناس صنعت نفت در مقایسه صنعت نفت ایران با سایر کشورهای اوپک، از جمله عربستان سعودی می‌گوید «به خاطر تحریم و مسایلی که در بیست سی سال اخیر پیش آمده، از لحاظ فناوری، انجام پروژه، منابع اولیه و پیچ و مهره‌هایی که برای کار لازم است، ما نه از همه کشورهای دیگر، ولی از خیلی‌ها عقب‌مانده‌تریم. مثلاً با عربستان سعودی قابل مقایسه نیستیم.»

به نظر این کارشناس عربستان هر زمان که اراده کند به بهترین فناوری دسترسی دارد. او معتقد است که حکومت ایران، بخاطر ۳۰ سال دست و پنجه نرم کردن با مشکلات، از نظر «مدیریت بحران» از کشوری مانند عربستان جلوتر است و احتمالاً می‌تواند با خلاقیت بیشتری با مشکلات برخورد کند. با این حال او تاکید می‌کند که حتی خلاق‌ترین برنامه هم بدون امکانات، تعهد اخلاقی و مدیریت درست راه به جایی نمی‌برد.